

Volume II (2016)

J. CHAMPION, *Antigonus the One-Eyed: Greatest of the Successors*.
South Yorkshire 2014. Pen & Sword Books, 235 Sayfa (15 resim ile).
ISBN: 9781783030422

Mesut KINACI

*Libri: Kitap Tanıtımı, Eleştiri ve Çeviri Dergisi'*nde bulunan içeriklerin tümü kullanıcılara açık, serbestçe/ücretsiz 'açık erişimli' bir dergidir. Kullanıcılar, yayıncıdan ve yazar(lar)dan izin almaksızın, dergideki kitap tanıtımı, eleştiri ve çevirileri tam metin olarak okuyabilir, indirebilir, dağıtabilir, çıktısını alabilir ve kaynak göstererek bağlantı verebilir.

Libri, uluslararası hakemli elektronik (online) bir dergi olup değerlendirme süreci biten kitap tanıtımı, eleştiri ve çeviriler derginin web sitesinde (www.libridergi.org) yıl boyunca ilgili sayının içinde (Volume II: Ocak-Aralık 2016) yayımlanır. Aralık ayı sonunda ilgili yıla ait sayı tamamlanır.

Dergide yayımlanan eserlerin sorumluluğu yazarlarına aittir.

Atıf Düzeni M. Kinacı, *Antigonus the One-Eyed: Greatest of the Successors*. Yazar: J. Champion. *Libri* II (2016) 133-136. DOI: 10.20480/lbr.2016009

Geliş Tarihi: 12.03.2016 | Kabul Tarihi: 22.03.2016 | Online Yayın Tarihi: 04.04.2016

URL: <http://dx.doi.org/10.20480/lbr.2016009>

Editörya Phaselis Project
www.phaselis.org

**J. CHAMPION, *Antigonus the One-Eyed: Greatest of the Successors*. South
Yorkshire 2014. Pen & Sword Books, 235 Sayfa (15 resim ile).
ISBN: 9781783030422**

Mesut KINACI*

Büyük İskender'in yaşamı ve başarıları, onun -başta kendi komutanları olmak üzere- birçok komutan ve devlet adamı tarafından örnek alınmasına ve de taklit edilmesine -*imitatio Alexandri*- neden olmuştur. Onun kurduğu, Makedonya'dan Hindistan içlerine kadar uzanan imparatorluk ise MÖ 10 Haziran 323'teki ölümüyle komutanları arasında gerçekleşen mücadelelere sahne olmuştur. İskender'in yaşamı ve seferleri gibi onun ardılları arasındaki taht kavgaları antikiteden günümüze değin birçok historiograf, biyograf ve araştırmacı açısından ilgi çekici bir konu olma özelliğine sahiptir. Böylece hem bahsedilen süreçle ilgili monografiler hem de bu süreçte ön plana çıkan şahsiyetlerle ilgili biyografiler kaleme alınmıştır. Klasik ve Hellenistik dönemler hakkında araştırmalar yapan Jeff Champion tarafından kaleme alınmış *Antigonus the One-Eyed: Greatest of the Successors* (Tek Gözlü Antigonos: Ardılların En Büyüğü), İskender'in adıllarından Antigonos Monophthalmos'un yaşamını konu edinmiştir. Fakat eserde genel itibarıyla Antigonos'un biyografisinden ziyade, onun askeri görüşleri, stratejik analizleri ve komuta yeteneği üzerine odaklanılmıştır.

Contents (İçindekiler [V]) kısmından sonra MÖ IV. yüzyılın başından İskender'in ölümüne değin Makedonya'nın genel durumu, İskender'in ardılları arasındaki savaşlar ve metnin yazımıyla ilgili teknik noktalara değinilen *Preface* (Önsöz [XII]) kısmı bulunmaktadır. *The Macedonian Homeland* (Makedon Ana Yurdu [1-10]) başlığıyla kaleme alınan ilk bölümde sırasıyla, Makedonların kökeniyle ilgili efsanelere, Makedonya olarak adlandırılan coğrafyanın stratejik ve ekonomik önemine değinilmiştir. Buna ek olarak Makedonya'nın bilinen ilk kralı olan Perdikkas hükümdarlığından II. Philippos'a kadarki tarihsel gelişim süreciyle, bu süreçte siyasi ve askeri kurumların geçirdiği değişim ve dönüşüm anlatılmıştır. *Under Alexander* (İskender'in Emrinde [11-18]) başlığıyla sunulan ikinci bölümde İskender'in Makedon Krallığı'nın başına geçişi, Hindistan içlerine kadar ilerleyişi ve MÖ 323 yılında ardında bir varis bırakmadan ölmesi/öldürülmesi? süreci Antigonos Monophthalmos'un kariyeri üzerine bölük pörçük bilgilerle birlikte sunulmuştur. MÖ 324 yılında Perdikkas'ın *khiliarkhos* olarak atanması, akabinde İskender tarafından kraliyet yüzüğünün ona verilmesiyle ve İskender'in ölmesiyle ortaya çıkan otorite boşluğu, onun komutanları arasında çekişmelerin başlamasına sebebiyet vermiştir. Babil'de alınan kararlar ve Triparadeisos Konseyi'yle de çözüme kavuşturulamayan iktidar mücadeleleri sırasında Antigonos'un askeri komuta yetisi, stratejik hamleleri ve siyasi öngörüsü sayesinde giderek

* Arş. Gör., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Tarih Bölümü, Eskiçağ Tarihi Anabilim Dalı, Rize.
mesut.kinaci@erdogan.edu.tr

güçlenen bir konuma erişme serüveni *The Rise of Antigonos* (Antigonos'un Yükselişi [19-27]) isimli bölümün konusu olmuştur. *The Destruction of Perdikkans* (Perdikkasçılarının Yok Edilmesi [28-36]) başlığıyla, Perdikkas'ın öldürülmesinin ardından yerine Antipatros'un geçmesi, Perdikkas'ın yandaşı olan Eumenes ve Krateros gibi komutanların bertaraf edilme sürecinde gerek askeri gerekse de diplomatik becerisi sayesinde Antigonos'un ön plana çıkışı okuyucuya aktarılmıştır.

The Outbreak of the Second Successor War (İkinci Ardıl Savaşının Patlak Vermesi [37-43]) adlı bölümde Antipatros'un ölümünün ardından Polyperkhon'un onun yerine geçişi ve Antipatros'un oğlu Kassandros'un Polyperkhon'a karşı giriştiği mücadeleler anlatılmıştır. Söz konusu süreçte Küçük Asya'daki emelleri için daha önce Antigonos tarafından yenilgiye uğratılmış Eumenes'in, Polyperkhon'un desteğiyle yeni girişimlerde bulunması, Antigonos'un da Kassandros'u desteklemesine neden olmuştur. Böylelikle ortaya çıkan koalisyonlar ve patlak veren savaş Hellas'ta Kassandros ve taraftarlarının galibiyetiyle sonuçlanmış, Küçük Asya'da ise Kassandros'un müttefiki Antigonos, Eumenes'e karşı üstün gelmiştir. Bu yenilginin üzerine Eumenes yeni bir ordu oluşturmak ve de yeni ittifaklar kurma amacıyla doğuya gitmiştir. Eumenes bu amaç doğrultusunda Susa'ya ulaştığında Peukestas ve Eumedos'u kendi tarafına çekmeyi başarmıştır. Ardından Antigonos'un Eumenes'i takip ederek Susa'ya ulaşması, burada Pithon ile birleşip Eumenes'e karşı muharebe hazırlıklarına başlaması ise *The March East* (Doğu Seferi [44-51]) başlığıyla serimlenmiştir. *The Battle of Paraetaceni* (Paraitakene Muharebesi [52-59]) başlığı altında Paraitakene'de (İsfahan) karşılıklı konuşlanan iki düşman ordunun -Antigonos, Eumenes'e karşı- analizi yapılmıştır. Sonrasında ise komutanların söz konusu orduları muharebe boyunca nasıl yönettikleri, iki tarafın da büyük kayıplar vererek birbirleri üzerinde üstünlük sağlayamamaları detaylı bir şekilde anlatılmıştır.

Paraitakene'de Antigonos ve Eumenes arasında sonuçsuz kalan çatışmalar yeni bir çarpışmayı kaçınılmaz kılmıştır. Eumenes daha güçlü bir ordu hazırlamasına rağmen, Antigonos'un muharebe öncesinde ve sırasında uyguladığı hamleler neticesinde Eumenes muharebeden başarıyla çıkmasına karşın kendi adamları tarafından (gümüş kalkanlılar) yakalanıp Antigonos'a teslim edilmiştir. Söz konusu gelişmeler *The Battle of Gabene* (Gabiene Muharebesi [60-68]) adlı bölümde mercek altına alınmıştır. *The Causes of the Third Successor War* (Üçüncü Ardıl Savaşının Nedenleri [69-77]) başlığıyla okuyucuya sunulan bölümde, Eumenes ve yandaşlarını ortadan kaldıran Antigonos'un Media'daki satraplığı ele geçirmesi, Seleukos'un hâkim olduğu Babil'e gelerek bölgeyi kontrol altına alması anlatılmıştır. Ayrıca kendi satraplığından kaçan Seleukos'un kıskırtmasıyla Ptolemaios, Lysimakhos ve Kassandros'un Antigonos'a karşı birleşmesi ve Antigonos'un yayılmacı emelleri doğrultusunda hareket etmesi ardıllar arasındaki yeni bir savaşın nedenleri olarak sunulmuştur.

Kitabın onuncu bölümü *The Outbreak of the Third Successor War* (Üçüncü Ardıl Savaşının Patlak Vermesi [78-84]) başlığını taşımaktadır. Bu bölümde, Eumenes ve doğudaki satrapları ekarte ederek sınırlarını genişletmenin yanında büyük bir orduya ve değerli hazinelere sahip olan Antigonos'un MÖ 315 yılında kendisine karşı oluşturulan Seleukos, Ptolemaios, Lysimakhos ve Kassandros ittifakına karşı mücadelesi betimlenmiştir. Ayrıca söz konusu koalisyona karşı Antigonos'un Polyperkhon ile ittifak yapması ve Hellen kentlerine özgürlüklerini yeniden vereceğini vaat ederek onların müttefikliğini kazanma girişimlerine de yer verilmiştir. Söz konusu savaşın MÖ 314-313 yıllarındaki seyri, Antigonos'un daha önce kendisine isyan etmiş komutanı Asandros'un isyanını bastırarak tüm Küçük Asya'yı ele geçirmesi ve gönderdiği komutanların

Hellas'ta Kassandros'a karşı mücadeleleri *The Third Successor War Continues (314-313)* (Üçüncü Ardıl Savaşı Devam Ediyor (314-313) [85-90]) başlığıyla değerlendirilmiştir. *The Battle of Gaza* (Gaza Muharebesi [91-97]) adlı bölümde Antigonos'un doğudaki topraklarıyla ilgilenmesi için görevlendirdiği oğlu Demetrios'un, Koele Syria bölgesini ele geçirmek isteyen Mısır'ın hakimi I. Ptolemaios gibi tecrübeli bir komutana karşı MÖ 312 yılında Gaza (Gazze) şehrinde yaptığı muharebe detaylı olarak anlatılmıştır.

The Peace of 311 and the End of the Third Successor War (311 Barışı ve Üçüncü Ardıl Savaşının Sona Ermesi [98-103]) adlı bölümün konusunu, Demetrios'un Ptolemaios'a kaybettiği toprakları geri almak için bir doğu seferi düzenleyen Antigonos'un Koele Syria'daki toprakları geri alması, Babil'i ise Seleukos'a kaptırması oluşturmuştur. Ayrıca İskender'in oğlu IV. Aleksandros büyüyene dek Kassandros'un Avrupa'da general olarak atanması, Lysimakhos'un Trakya'ya hâkim olması, Ptolemaios'un ise Mısır ve Libya topraklarına egemen olması şartıyla MÖ 311 yılında imzalanan ve ardıl savaşına son veren antlaşma hakkında bilgi verilmiştir. *Antigonos' Campaign against Seleucus* (Antigonos'un Seleukos'a karşı Seferi [104-108]) adlı bölümde ise, MÖ 311 yılında yapılan antlaşmanın Ptolemaios ve Kassandros tarafından ihlal edilerek Antigonos'un yeni bir savaş için tahrik edilme sürecinden bahsedilirken, Antigonos'un söz konusu kışkırtmalara çocukları komutasında küçük bir kuvvetle ve umursamaz bir tavırla karşılık vermesine değinilmiştir. Ayrıca Antigonos'un doğudaki topraklarını geri alabilmek için Seleukos'a karşı yürüttüğü savaş (MÖ 310-309) anlatılmış, bu mücadelenin sonunda doğudaki toprakların yanı sıra Ege adalarında ve Hellas'taki kayıpları hakkında bilgiler sunulmuştur.

Antigonos MÖ 307 yılında Kassandros'a karşı yeni savaşıma girmeye karar vermiştir. Tüm Hellen kentlerini yeniden özgürlüklerine kavuşturma politikası doğrultusunda oğlu Demetrios'u Hellas'a göndermiştir. Söz konusu plana göre önce Pire Limanı ele geçirilmiş, daha sonra ise on yıl boyunca tiranlar tarafından yönetilen Atina kentine ilerlenmiş, burası tiranlardan ve Kassandros'un konuşlandığı garnizonlardan temizlenmiştir. Atina'da demokrasinin yeniden inşa edilmesi Antigonos ve Demetrios'un Atinalılar tarafından onurlandırılmasına neden olmuştur. Söz konusu gelişmeler *The Liberation of Athens* (Atina'nın Özgürlüğü [109-114]) adlı bölümde anlatılmıştır. *The Conquest of Cyprus and the Kingship* (Kıbrıs'ın Fethi ve Krallık [115-123]) başlığı altında, Antigonos'un muazzam bir donanma hazırlayarak oğlu Demetrios'u Kıbrıs'ı almakla görevlendirmesi, Demetrios'un hem kara çıkartmasıyla Kıbrıs içlerine ilerleyişi, hem de Kıbrıs'ı savunmak için büyük bir donanmayla gelen Ptolemaios'a karşı yürüttüğü deniz savaşındaki zaferleri aktarılmıştır. Bunun yanında Demetrios'un hem stratejik hem de taktiksel kabiliyeti sayesinde kazanılan bu zaferin ardından Antigonos ve Demetrios'un MÖ 306 yılında kral unvanını alarak taç taktıkları böylelikle krallıklarını resmen ilan ettikleri belirtilmiştir. Kıbrıs'ın fethiyle Akdeniz'de stratejik açıdan önemli bir yeri ele geçirmiş olan Antigonos'un oldukça büyük bir kara ordusu ve donanmayla Mısır'ı ele geçirme girişimi *The Invasion of Egypt* (Mısır'ın İstilas [124-129]) isimli bölümde aktarılmıştır. Söz konusu saldırı denizde karşılaşılan fırtınalar, kara ve deniz saldırılarının koordine olamaması ve de Ptolemaios'un başarılı savunma yapması sebebiyle başarısızlıkla sonuçlanmış, neticede Ptolemaios da kral unvanı almıştır.

Rhodosluların gerek Hellas'ta gerekse de Kıbrıs'ta Antigonos'un faaliyetlerini desteklememiş olmaları, onların hedef olarak görülmesine neden olmuştur. Bu nedenle hem Hellas'taki faaliyetleri hem de Akdeniz'in kontrolü için önemli olan Rhodos'un alınması için oğlu Demetrios'u görevlendirmiştir. Demetrios'un Rhodos'u almak amacıyla yaptığı deniz ablukası *The Siege of Rhodes: The Naval Assault* (Rhodos Kuşatması: Deniz Saldırısı [130-135]) başlığıyla anlatılmıştır. De-

niz saldırısıyla istediğini elde edemeyen Demetrios'un üstün savaş teçhizatları hazırlatarak yaptığı kara kuşatması, *poliorketes* (kentleri kuşatan) sıfatıyla anılması ve söz konusu kuşatmada başarısız olması *The Siege of Rhodes: The Land Assault* (Rhodos Kuşatması: Kara Saldırısı [136-142]) adlı bölümde okuyucuya sunulmuştur. Kassandros'un Hellas'ta yeniden yayılmacı siyaset izlediğini haber alan Demetrios, babasının Hellen kentlerinin özgürlüğünü savunan politikasını Kassandros'a karşı korumak için Hellas'a gitmiştir. Burada birçok kenti Kassandros'un hâkimiyetinden kurtararak yarımada demokrasinin yeniden tesis edilmesini sağlamıştır. Bunun yanında MÖ 303/302 yılında Korinthos Birliği'ne benzer bir Hellen Birliği oluşturmuştur. Sözü edilen gelişmeler ise *The Liberation of Greece* (Hellas'ın Özgürlüğü [143-151]) adlı bölümün konusu olmuştur.

Kitabın yirmi birinci bölümü *The Battle of Ipsus* (Ipsos Muharebesi [152-162]) adını taşımaktadır. Bu bölümde Antigonos ve Demetrios'un, Ptolemaios, Kassandros, Lysimakhos ve Seleukos tarafından oluşturulan koalisyona karşı mücadeleleri ve MÖ 301 yılında Ipsos'ta meydana gelen muharebede Demetrios ile Antigonos'un, Lysimakhos ve Seleukos'a karşı mücadelesi, muharebenin neticesinde Antigonos Monophthalmos'un savaş sırasında öldürülmesi anlatılmıştır. *Conclusion and Epilogue* (Sonuç ve Sonsöz [163-170]) adlı son bölümde ise Antigonos'un öldürülmesiyle birlikte onun krallığının düşmanları tarafından paylaşılmasına ve İskender'in krallığının tek bir kralın hâkimiyeti altında birleştirilmesi hayalinin sona erdiğine değinilmiştir.

Kitap, İskender'in ölümünden sonra gerçekleşen önemli olayların sıralandığı *The Chronology of the Successors* (Ardılların Kronolojisi [171-173]), söz konusu dönemi konu edinmiş antik yazarların eserlerinden bahsedilen *The Literary Sources* (Edebi Kaynaklar [174-180]), Antigonos'un, II. Philippos ile kan bağıni araştıran *Antigonos and the Argeads* (Antigonos ve Argeadlar [181-182]), Hellenistik Dönem'deki savaşların giderlerinin mercek altına alındığı *The Cost of War* (Savaşın Maliyeti [183-186]) ve Antigonos'un Hellen kentlerine özgürlüklerini vadetmesinin altında yatan sebeplerin sorgulandığı *Antigonos' Policy of "Freedom" for the Greeks* (Antigonos'un Hellenler için "Özgürlük" Politikası [187-195]) başlıklı beş *Appendix* (Ek) kısmıyla devam etmektedir. Her bir bölümün dipnotlarının yer aldığı *Notes* (Notlar [196-217]) ve atıfta bulunulan eserlerin alfabetik sırasının yer aldığı *Bibliography* (Bibliyografya [218-222]) adlı kısımlarının ardından *Index* (Dizin [223-235]) ile eser sonlandırılmaktadır.

Kitapta İskender tarafından kurulmuş olan imparatorluğun krallıklara bölünme süreci, ardılların kral olma serüveni Antigonos Monophthalmos özelinde kronolojik olarak mercek altına alınmıştır. Bu bağlamda ardıllar arasındaki savaşlara odaklanılması, söz konusu savaşların stratejik analizlerinin yapılması, tarafların orduları ve muharebe esnasındaki hamlelerinin görsellerle tasvir edilmesi Hellenistik Dönem'in ilk yıllarındaki savaş teknolojilerini ve stratejilerini gözler önüne sermesi açısından önemlidir. Söz konusu mücadelelerin gerçekleştiği süreçte diplomatik temasların da ne denli etkili olduğunun altı çizilmiştir. Antigonos Monophthalmos'un askeri kişiliğinin ön plana çıkarıldığı kitap, onun biyografisinden ziyade askeri faaliyetlerine (strategemata'sına) ilişkin güncel bilgilerin bir derlemesi niteliğindedir. Bu sayede okuyucuya Antigonos'un askeri kariyerine ve savaşlarının ardında yatan nedenlere ilişkin kapsamlı bilgilerin yanı sıra farklı bakış açıları ve yeni görüşler sunabilmektedir.